

9 december 2018 – Tweede Advent

Thema: de HEERE was met Jozef

Bijbellezing: Genesis 39

Wat is de weg van Jozef toch ontzettend oneerlijk verlopen! Verkocht door zijn broers..., als slaaf te werk gesteld bij Potifar..., onterecht beschuldigd door de vrouw van Potifar (van iets wat zij zelf wilde doen!)..., in de gevangenis gegooid... En toch: 'de HEERE was met hem', zo lezen wij twee keer in dit Bijbelgedeelte. Nou, daar wil ik het eens met u over hebben, wat dat dan betekent.

Laten wij niet te snel doorlezen, zoals met een spannende roman: 'in het laatste hoofdstuk komt alles nog goed toch?'... Ja, dat zal zo zijn. En dat is ook inderdaad zo bij Jozef het geval geweest. Maar daar had hij op dat moment in die donkere gevangenis tusschen al die ratten niet zoveel aan. Waarom moest zijn leven nu zo verlopen? Waarom ging God nu zo'n weg met zijn leven? Kon God niet op een andere manier de heilsgeschiedenis besturen en Jozef daarbij inschakelen? Was daar die haat van zijn broers nu bij nodig? Was daar die verleiding door de vrouw van Potifar nu voor nodig? Was daar die vreselijke gevangenis nu voor nodig? Natuurlijk: ik zie ook die schakels in het verhaal: door die haat van de broers is Jozef in Egypte gekomen, inderdaad... en doordat Jozef in het huis van Potifar werkte en die vrouw van Potifar zo intens gemeen was, daardoor is Jozef uiteindelijk aan het hof van Farao gekomen..., ik zie ook al die schakels die tot de uiteindelijke vreugde en redding hebben geleid... maar *waarom nu zo?* Waarom moest Jozef nu zo'n intens moeilijke weg gaan..., zo diep..., zo vol van onrecht en verworpen worden?

Je komt met dit ene hoofdstuk uit Jozefs leven uit bij de meest diepe vragen van het geloof. Wat ik uit dit hoofdstuk van de geschiedenis van Jozef leer, is dat je soms heel moeilijke dingen in je leven moet laten staan. Omdat je bepaalde wendingen in je leven simpelweg niet kan begrijpen. Heeft God het nu zo geleid? Is dit nu de rode draad die God in mijn leven aan het weven is? Of is het een ketting van menselijke beslissingen, onfortuinlijkheden, dingen die eigenlijk niet hadden moeten gebeuren en toch zijn gebeurd? Wat betreft Jozef: is die verleiding en die onterechte beschuldiging van de vrouw van Potifar nu leiding van God geweest om Jozef uiteindelijk aan het hof van de Farao te krijgen? Of is het gewoon een gruwelijk onrecht geweest, iets intens slechts, waar God toch nog iets goeds uit heeft laten voortkomen? ... Nu, zo kan je met bepaalde dingen in je leven hevig worstelen: waarom nu zo? Waarom deze weg? *Misschien moeten wij het soms maar gewoon laten staan.* Elkaar in ieder geval niet met goedkope antwoorden opzadelen. Nee, als er antwoorden zijn, dan worden die antwoorden ons wel door God gegeven. Maar misschien zal het antwoord ook wel altijd uitblijven.

Maar dan toch...: *God is bij Jozef*, zo vertelt dit hoofdstuk wel twee keer. En dat lezen wij nota bene juist op de diepste momenten, in de meest moeilijke situaties dat God bij Jozef is. De eerste keer op het moment dat hij als buitenlandse slaaf moederziel alleen in Egypte is en naar het huis van Potifar is meegenomen om daar als slaaf te gaan werken (vers 2). En vervolgens op het moment dat Jozef in de gevangenis werd gegooid (ver 21). Op die onbegrijpelijke, duistere momenten was God met Jozef.

Je zou haast geneigd zijn om te zeggen: 'Maar Heere God, kon U dan niet op een eerder moment laten zien dat U bij mij was? Want nu zit ik in die ellende... Waarom heeft U mij daar niet voor bewaard? U hoeft toch maar te spreken en het gebeurt?' Gods weg kunnen wij niet altijd begrijpen. De weg van God door deze geschiedenis is een voor ons soms heel duistere weg. Gods kinderen, juist Gods kinderen, gaan

soms een onbegrijpelijk diepe weg... En dan toch: de HEERE is met Jozef. Wat heeft dat te betekenen... ?

Voordat ik nog iets meer ga vertellen over de weg die Gods kinderen soms hebben te gaan, wil ik eerst iets delen over Gods Kind met een hoofdletter, de Here Jezus. Want in de geschiedenis van Jozef zie je op zoveel momenten al iets van de komst van de Here Jezus oplichten. Ik noem een aantal dingen:

Als de Here Jezus straks zal opgroeien als jonge jongen, dan vertelt Lukas ons hierover (Lukas 2,52): *En Jezus nam toe in wijsheid en in grootte en in genade bij God en de mensen.* Nu, dit is wat ook over Jozef wordt verteld: Jozef vond genade in de ogen van Potifar. Vers 3 en 4: *En toen zijn heer zag dat de HEERE met hem was en dat de HEERE alles wat hij deed door zijn hand voorspoedig deed verlopen, vond Jozef genade in zijn ogen, en mocht hij hem bedienen. Potifar stelde hem aan over zijn huis, en alles wat hij had, gaf hij in zijn hand.* En hetzelfde gebeurt ook in de gevangenis (vers 20-21): *Zo zat hij (Jozef) daar in de gevangenis. Maar de HEERE was met Jozef en bewees hem Zijn goedertierenheid. Hij gaf hem genade in de ogen van het hoofd van de gevangenis.*

En ook in wat Jozef verder meemaakt in het huis van Potifar kunnen wij al iets van de Here Jezus terugzien. Jozef werd vervolgens verleid, kwam in hevige verzoeking door de vrouw van Potifar. Maar Jozef hield stand. Zo is ook de Here Jezus verzocht, in het bijzonder op dat moment in de woestijn, toen hij veertig dagen door de duivel werd verzocht. Jezus hield stand. Jozef koos de wil van God: 'hoe kan ik zondigen tegen God?', zei Jozef. En zo koos ook Jezus ervoor: 'Vader, niet Mijn wil, maar Uw wil geschiedde'.

Maar ook het slavenbestaan op zich is een vooruitwijzing naar Jezus. Jezus heeft van Zichzelf gezegd dat Hij is gekomen om te dienen (Markus 10): *Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel te geven als losprijs voor velen....* En vlak voor Zijn sterven illustreerde Jezus dit ook door middel van de voetwassing: Jezus nam de taak op zich om de voeten van Zijn leerlingen te wassen. Een taak die normaal slaven op zich namen. Jezus is tot ons gekomen om te dienen. Als een knecht, een slaaf, die aanvankelijk genade had gevonden in de ogen van mensen..., maar die zo'n vreselijke diepe weg moest gaan... en desondanks dat staande bleef voor de verleidingen. Wat zie je veel van Jezus' aardse levensgeschiedenis al in de geschiedenis van Jozef oplichten. Zelfs Potifar lijkt ook nog te verwijzen naar wat er straks met Jezus zal gebeuren. Potifar, die heidense machthebber, speelde een vuil spelletje. Hij wist waarschijnlijk dat Jozef onschuldig was. Maar om gemoederen te kalmeren leverde hij Jozef uit aan het gerecht. Nu, deed Pilatus bij Jezus niet precies hetzelfde om precies dezelfde redenen?

Het Kerstfeest brengt ons straks bij de kribbe. Een ontroerend tafereel. Maar eigenlijk ook een verbijsterend tafereel: het is het begin van een lange weg van gehaat worden, van verworpen worden, van belast worden met verzoeken en verleidingen..., maar *dat* is de weg die Jezus wilde gaan... om u en mij uit die kluwen van onrecht en de haat op deze wereld, waar wij zelf onze eigen partij in spelen, te bevrijden. Als je zo in die geschiedenis van Jozef al zoveel van Jezus kun aflezen, dan ga je des te meer beseffen dat het God niet is overkomen om deze weg in Zijn Zoon te gaan..., maar dat Hij er doelbewust al lang geleden voor gekozen had: *zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft...*, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft!

Maar nu weer even terug naar die zin, waar wij mee begonnen: 'en God was met Jozef'... Dat is mooi om dat op die diepe momenten in Jozefs leven te mogen lezen. Bemoedigend. Maar ook wel heel ontnuchterend... Dat God bij Jozef was, betekende niet dat Jozef voor narigheid en ellende

werd gespaard. Of dat Jozef door de bank genomen toch nog een gelukkig leven heeft gehad, dankzij Gods zorg en nabijheid. Nee, God was bij Jozef, terwijl God het had toegelaten dat Jozef hier als slaaf in een vreemd land verkeerde en straks te maken zou krijgen met de vrouw van Potifar. God was bij Jozef, terwijl Jozef zojuist op een vreselijk onrechtvaardige manier in de gevangenis is terecht gekomen. God is bij hem? Maar waar bleek Gods nabijheid dan uit? Ik vraag daar wel eens naar bij mensen, als ik op bezoek ben: 'u vertelde dat u God heel dichtbij ervoer..., waar merkte u dat aan? Was dat een gevoel? Een gebeuren?' Nu, dat God bij Jozef was, bleek in de praktijk. Want Jozef, zo vertelt de schrijver van Genesis ons, *was tot zegen voor het huis van Potifar*. Dat God bij hem was, dat bleek heel simpel dus uit hoe goed Jozef zijn werk als slaaf deed. Ondanks de diepe ellende waar hij zich in bevond, pakte Jozef de dingen weer op, stelde zich dienstbaar op en werkte hij ijverig. En zijn dienstwerk was vol vrucht! Potifar merkte dat ook op en stelde Jozef daarom aan tot overste van zijn huis. En toen Potifar dat deed, toen hij Jozef zegende..., toen werd hij ook zelf gezegend (vers 5)! *Vers 5: En het gebeurde vanaf het moment dat hij (Potifar) hem over zijn huis en alles wat hij had, had aangesteld, dat de HEERE het huis van de Egyptenaar omwille van Jozef zegende.*

Gods nabijheid, dat betekende dus niet rust, voorspoed of wat dan ook..., maar *zegen voor het huis van Potifar!* Dat vind ik een heel intrigerend iets... Het doet mij denken aan wat God lang geleden aan Jozefs overgrootvader, Abraham, had beloofd. God had tegen Abraham gezegd (Genesis 12): *2Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en wees een zegen. 3Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden. ... Gezegend worden... en tot een zegen zijn.* Dat hoort blijkbaar bij elkaar. Waarin werd Jozef gezegend en ervoer hij Gods nabijheid? Doordat hij zelf voor het huis van Potifar tot een zegen was. ... En waaruit bleek Gods aanwezigheid nog meer? Nu, God had tegen Abraham gezegd: Ik zal zegenen, wie u zegenen. En zie hier: Potifar wordt gezegend, omdat hij Jozef zegent.

Dus als u en ik het hebben over God-Die-bij-je-is..., dan moeten wij niet denken aan dat het je voor de wind gaat, dat je voor ellende zult gespaard worden. Nee, kijk maar naar Jozef: uit niets van zijn omstandigheden bleek ook maar iets van Gods nabijheid. Maar God liet zien dat Hij heel dichtbij Jozef was doordat Jozef tot een zegen was...en doordat deze zegen ook het leven doortrok van degenen die Jozef zegenden.

Als u straks aan het einde van een kerkdienst de zegen ontvangt - 'de HEERE zegene en behoede u, de HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten' - en als een gezegend mens naar huis mag gaan die weet dat God met u is..., onthoudt dan dit voorbeeld van Jozef. God heeft niet beloofd dat u niets zal overkomen en dat u volgende week weer gezond en fris hier in de kerk zal kunnen zitten. Nee, *u krijgt de zegen mee om zelf tot een zegen te kunnen zijn. God zal laten zien dat Hij met u meegaat door u tot een zegen te laten zijn voor anderen.* Misschien wel voor uw kinderen, of andere familieleden. Misschien wel je collega's of de kinderen in de klas die je hebt of de mensen die je praktijk deze week zullen bezoeken. Gods nabijheid houdt in dat je voor deze mensen een Christus mag zijn, een dienaar om hen te dienen. Gods nabijheid houdt in dat andere mensen iets van God in jouw leven mogen ontdekken.

Ik moet ook denken aan Maria. 'Gij zijt gezegend onder de vrouwen' zo zei de engel. 'Gij zijt gezegend onder de vrouwen', zo zei precies op dezelfde manier ook Elisabet. Gezegend? Zou Maria echt zo'n gezegend leven gehad hebben? Zo heerlijk een kindje krijgen bij een kribbe en 'lekker moeder zijn'? Nee, 'een zwaard zal door je ziel gaan, Maria!', zo profeteerde Simeon. Een gezegend leven? Ja, God zal haar nabij zijn, zodat zij in haar heftige jonge leven tot een zegen zal kunnen zijn... Dat is Gods nabijheid. God

schakelt God mensen in voor Zijn plan en vervult hen met Zijn aanwezigheid. *Om tot een zegen te kunnen zijn.*

De HEERE is met je. God is nabij. Om je tot een zegen te laten zijn. Nu, dat is dus de opdracht die u mee naar huis krijgt. Maar het is niet alleen een opdracht. Het is meer. God staat ook voor Zijn kinderen in. 'Ik zal zegenen wie U zegenen', ei God al tegen Abraham. En je ziet het: Potifar wordt gezegend, omdat hij Jozef zegent. Precies zoals Jezus ook later tegen Zijn leerlingen zegt: 'Wie u ontvangt, ontvangt Mij.'. 'Ik sta voor jullie in! Ik ga met je mee. En wat ze jou aandoen, dat doen ze Mij aan. En wat ze jou geven, dat geven ze aan Mij. Zo is God met Jozef nauw verbonden. ... Zo is God met het volk Israel verbonden. Zo is God met vervolgde christenen verbonden. Zo wil God ook u en jou nabij zijn, bij je zijn, Hij staat voor je in... ook al is het voor je gevoel in een slavenhuis of een gevangenis.

Ik had eigenlijk eerst het plan opgevat om te gaan preken over hoe sterk Jozef stond in die verleiding door de vrouw van Potifar en wat voor een geweldig voorbeeld Jozef daarin voor ons is. En nu ben ik aan het einde van de preek en heb ik daar eigenlijk nog niets over gezegd... Ik ga dat ook niet meer doen, want ik denk dat dit ook niet de kernboodschap is van dit hoofdstuk. Natuurlijk is het sterk staan in verleidingen een door en door Bijbelse boodschap. Zeker ook het sterk staan in verleidingen op seksueel terrein. Hoeveel mannen onder ons en ook vrouwen zijn daarin niet minder sterk geweest dan Jozef... Want daarvoor hoef je niet onder een dak met een uitdagende vrouw te werken zoals Jozef. Je hoeft alleen maar internet op je computer te hebben en het gevoel te hebben dat je in je eigen relatie toch iets tekort komt... Maar wat volgens mij de kern van deze geschiedenis is, is dat God een weg met Jozef ging, die haast niet te begrijpen is... en waarop God toch Jozef nabij was. Jozefs dromen kwamen uiteindelijk uit..., Gods droom voor deze wereld komt uit... maar op een weg waarop heel veel onrecht geïncasseerd moet worden en het leven soms zo anders kan gaan dan gehoopt of verwacht. Jozef volgde Gods geboden, er was niets op hem aan te merken..., maar juist daardoor kreeg hij het zo lastig...

Het lastig krijgen omdat je moreel juiste keuzen maakt. Het lastig krijgen omdat je goed wilt doen. Je eerlijkheid wordt afgestraft. Je goede geweten wordt met onrecht of onbegrip, of met roddelpraatjes beloond. Het is de strijd op deze wereld waarbij de duivel nog steeds heer en meester probeert te zijn, ook al is hij verslagen. De apostel Petrus die waarschuwd de lezers van zijn brief daarom - en in die waarschuwing lijkt het wel alsof Petrus helemaal Jozef in gedachten heeft (1 Petrus 2,11-120: *Geliefde broeders en zusters, u bent als vreemdelingen die ver van huis zijn; ik vraag u dringend niet toe te geven aan zelfzuchtige verlangens, die uw ziel in gevaar brengen. 12Leid te midden van de ongelovigen een goed leven, opdat zij die u nu voor misdadigers uitmaken, door uw goede daden tot inzicht komen en God eer bewijzen op de dag waarop hij komt rechtspreeken.*

God is met Jozef. Maar die weg die Jozef gaat is desondanks wel erg zwaar. Jozefs weg wijst vooruit naar de weg die Jezus voor ons is gegaan van kribbe tot kruis. En Jozefs weg heeft ook iets over onze eigen levensweg te zeggen. Want God wil ook met u een weg gaan. Hij wil aanwezig zijn in uw bestaan. Dat betekent niet dat de weg voorspoedig zal zijn. Maar wel dat u en ik door Gods hulp een zegen mogen zijn voor anderen.

En eens zullen onze dromen uitkomen. Dan valt er niets meer te dromen. Dan is Christus gekomen en zal er geen onrecht, moeite of pijn meer zijn.